

Direktoratet for høyere utdanning og
kompetanse
Postboks 1093
5809 BERGEN
Norge

Ugradert

Din čujuhu / deres referanse	Din dáhton / deres dato	Min čujuhus / vår referanse	Min dáhton / vår dato
	18.01.2024	24/00059-4	[Velg dato]

Høringsuttalelse fra Sámi allaskuvla-Samisk høgskole - Forslag til forskrift om undervisnings- og forskningsstillinger og rekrutteringsstillinger

Det vises til høringsbrev om forskrift om undervisnings- og forskningsstillinger og rekrutteringsstillinger av 18.01.24, med saksnummer 24/00075.

Samisk høgskole anser det som svært viktig å ha en helhetlig gjennomgang og revisjon av alle forskrifter om ansettelse som er hjemlet i universitets- og høyskoleloven.

Samisk høgskole har gjennomgått forslag til forskrift om undervisnings- og forskningsstillinger og rekrutteringsstillinger og har følgende merknader til forslaget:

Samisk og norsk må sidestilles

Forslaget inneholder et krav om å beherske norsk på minimum B2 for å bli tilkjent kompetanse i undervisnings- og forskningsstillingene som er regulert av forskriften.

I strategiplanen for Samisk høgskole står: «*Sámi allaskuvla lea njunuš sámnegielat alitoahppo- ja dutkanásahus mii buvttada alladási gelbbolašvuoda mainna ovdiida sámi iešmearrideami, guoddevaš ealáhusaid ja servodagaid / Samisk høgskole er en ledende samiskspråklig høyere utdannings- og forskningsinstitusjon som utvikler kompetanse på høyt nivå som bidrar til å fremme samisk selvbestemmelse, bærekraftige samisk næringer og samfunn.*»

I utviklingsavtalen mellom Samisk høgskole og Kunnskapsdepartementet 2023–2026 er et av målene for høgskolen definert slik: «*Njunuš, čohkkejeaddji ja geasuheaddji sámegielat alitoahppo- ja dutkanásahus gos leat nanu gelbbolašvuodabirrasat / En ledende, samlende og attraktiv samiskspråklig høyere utdannings- og forskningsinstitusjon med robuste kompetansemiljøer.*»

Både strategiplan og utviklingsavtale forplikter Samisk høgskole til å ha samisk som arbeidsspråk og å ha samisk som hovedspråk i undervisning. For å nå målene i strategiplan og utviklingsavtale **samas.no**

er det nødvendig at alle ansatte ved høgskolen mestrer **samisk** på det nivået som er definert som B2 i Det europeiske rammeverket for språk.

Ved andre høgskoler i Norge har ansatte et ansvar for å utvikle norsk som fagspråk og for å utdanne kandidater som kan ha norsk som arbeidsspråk når de kommer ut i yrkeslivet. Samisk høgskole er ifølge utviklingsavtalen ikke tildelt et slikt ansvar og kravet om at ansatte skal mestre norsk på minimum nivå B2 er derfor ikke relevant for Samisk høgskole. Ved Samisk høgskole har samisk den funksjonen som norsk har ved andre høgskoler i Norge.

Språkloven sier dette om samisk språk: «*Samiske språk er urfolksspråk i Noreg. Samiske språk og norsk er likeverdige språk. Dei er jamstilte språk etter sameloven kapittel 3.*» I foreliggende forslag til ny forskrift fra HK-dir er ikke samisk og norsk sidestilt. Forskrift om undervisnings- og forskningsstillinger og rekrutteringsstillinger skal gjelde for alle høgskoler og universiteter i Norge, og vi foreslår derfor at forskriften sidestiller samisk og norsk. Dette innebærer at kravet om språkkompetanse formuleres som et krav om enten samiskkompetanse eller norskkompetanse. Slik vil forskriften være i samsvar med språkloven.

Postdoktorer og stipendiater

I forslaget fra HK-dir er det lagt til en ny bestemmelse om norskkompetanse for stillingskategoriene postdoktor og stipendiat. Bestemmelsen er begrunnet bl.a. med at postdoktorer og stipendiater skal kunne ta eller pålegges å ta undervisningsoppdrag, og at det er nødvendig med norskkunnskaper for å være en del av institusjonens fagmiljø. Ved Samisk høgskole er det samisk som er arbeids- og undervisningsspråk, og postdoktorer og stipendiater trenger kompetanse i samisk for å kunne delta i fagmiljøer og undervisning, ikke i norsk. Vi foreslår derfor at samisk og norsk sidestilles også når det gjelder krav til språkkompetanse for postdoktorer og stipendiater.

Også ansatte ved Samisk høgskole må ha lesekompetanse i norsk. Slik lesekompetanse kan en også opparbeide ved å lære dansk eller svensk. Alle fagansatte ved Samisk høgskole som ikke er fra Norge, er enten fra Sverige eller Finland og har hatt svensk som fag i obligatorisk opplæring og vil derfor kunne lese norsk uten store vanskeligheter. Det er derfor ikke nødvendig å nevne noe om ferdigheter i norsk eller nordisk for ansatte ved Samisk høgskole.

Kvalifikasjonskrav i forhold til høyskolens samfunnsoppdrag

I §2–5 i forslaget fra HK-dir står: «*HK-dir har vurdert å ta inn i forskriften kvalifikasjonskrav som direkte støtter opp under formålsparagrafen i forslag til ny universitets- og høyskolelov (§ 1-1), Veileder for vurdering i akademiske karriereløp³⁵ og Coalition for Advancing Research Assessment (CoARA)³⁶. Eventuelle nye krav kan være et virkemiddel for å styrke universiteter og høyskolars ansvar for formidling, innovasjon og samspill med samfunnet.*»

HK-dir har konkludert med at det må være opp til den enkelte høyskole å formulere krav. I Samisk høyskoles strategiplan for 2022–2026 understrekes høyskolens samfunnsansvar og nødvendigheten av dialog med samiske samfunn: *«Kompetansen til fagmiljøene ved Samisk høyskole skal bidra til å styrke det samiske folkets livsgrunnlag og både økonomisk, kulturell og sosial bærekraftig utvikling i Sápmi. Samisk høyskole skal være i front ved utarbeidelsen av kunnskapsgrunnlag som samisk samfunn trenger med samfunnsendringer og omstillinger og sikre en effektiv kunnskapsoverføring til nye generasjoner.»* Dette innebærer at det er nødvendig at ansatte ved Samisk høyskole kjenner til hvordan kunnskap kan styrke samiske samfunn. Samisk høyskole er en World Indigenous Nations Higher Education Consortium (WINHEC) - akkreditert institusjon og er forpliktet av WINHECs forskningsetiske retningslinjer. I disse retningslinjene understrekes betydningen av samarbeid mellom forskning og de miljøene det forskes i.

Krav om forskningserfaring utover eget doktorgradsprosjekt

HK-dir foreslår også *«et nytt krav om forskningserfaring utover eget doktorgradsprosjekt»* for førsteamanuenser. Som nevnt er det ut fra Samisk høyskoles perspektiv ønskelig at ansatte har erfaring med *«formidling, innovasjon og samspill med samfunnet»*. Vi ønsker derfor at et eventuelt nytt krav om forskningserfaring utover eget doktorgradsprosjekt skal formuleres slik at det åpner for erfaring med hvordan forskning kan bidra *«å styrke det samiske folkets livsgrunnlag og både økonomisk, kulturell og sosial bærekraftig utvikling i Sápmi»* og erfaring med hvordan samarbeid mellom forskningsinstitusjoner og lokalmiljø kan foregå. Vi vil derfor foreslå at et eventuelt krav formuleres som et krav om forskningsrelatert erfaring. Det vil så være opp til den enkelte høyskole å formulere egne krav ut fra institusjonens behov. Det bør vurderes hvordan en kan formulere et eventuelt krav om forskningsrelatert erfaring slik at institusjonene vet hvor stort omfang slik erfaring bør ha.

Opprykk til førsteamanuensis

I forslaget fra HK-dir foreslås det å fjerne muligheten universitets- og høyskolelektorer har til å søke opprykk til førsteamanuensis.

Det er fremdeles få samiskspråklige som er kvalifisert til førsteamanuensisstillinger. Derfor er flere ved Samisk høyskole ansatt som høyskolelektor, selv om høyskolen helst ville hatt førsteamanuenser i stillingene. Flere av våre ansatte har tatt en doktorgrad etter at de har arbeidet som høyskolelektor en tid. Vi vil også i fremtiden komme til å måtte ansette søkere i lektorstillinger når søkeren ikke er kvalifisert til en førsteamanuensisstilling. Dette skjer ikke fordi det er et ønske fra høyskolen om å tilsette en høyskolelektor, men fordi det ikke finnes søkere med førsteamanuensiskompetanse.

Høyskolen legger til rette for at høyskolelektorer får mulighet til å ta doktorgrad og kvalifisere seg som førsteamanuensis gjennom stipendordninger, målrettet bruk av FoU-tid og muligheter til å

søke permisjon for å følge et doktorgradsprogram. Dersom muligheten til å søke opprykk til førsteamanuensis forsvinner, vil det gjøre det svært vanskelig for Samisk høgskole å motivere våre lektorer til å ta en doktorgrad.

Samisk høgskole foreslår derfor at muligheten som universitets- og høyskolelektorer har til å søke om opprykk til førsteamanuensis ikke fjernes.

Dearvvuođaiguin/Med hilsen
Sámi allaskuvla

Anne-Marie Johansdatter Gaino
Direktør

Miiddus / vedlegg:

Kopiija / kopi til: Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse